

Actieplan:

Investeer in kunstmatige intelligentie

September 2018

Kees Verhoeven

Inhoud

- Actieplan kunstmatige intelligentie.....2**
- Controleer algoritmes.....2
- Stel ethische richtlijnen op3
- Stimuleer talent.....3
- Zorg voor krachtig toezicht.....3
- Investeer 25 miljoen euro in kunstmatige intelligentie3

Actieplan kunstmatige intelligentie

Digitalisering biedt kansen, maar ook grote uitdagingen voor onze samenleving. Dit betekent dat de politiek verantwoordelijkheid moet nemen. De afgelopen jaren is er meer aandacht en geld vrijgemaakt voor digitalisering, privacybescherming en cybersecurity. Een diepgaande ethische discussie die daar bij hoort, bleef achterwegen. Dit terwijl ingrijpende technologieën in hoog tempo op ons af komen. De belangrijkste is kunstmatige intelligentie.

Kunstmatige intelligentie (KI), of het nu simpele rekenformules (algoritmes) zijn of zelflerende systemen, heeft grote invloed op ons leven. De afgelopen jaren hebben we er al enkele vruchten van geplukt. Het gemak waarmee navigatieapps ons van A naar B brengen, het ogenblikkelijk kunnen vertalen van teksten, vliegtuigen die gebruik maken van een KI-autopilot, spamfilters voor onze e-mail inbox, *self-parking* functies in auto's, de aanbevelingen in Netflix. Al deze gemakken zijn mogelijk dankzij KI-innovaties.

Die invloed wordt alleen maar groter. In de toekomst krijgen we steeds meer met KI-oplossingen en diensten te maken. Zo kan KI helpen om vormen van kanker sneller en beter te herkennen, bestuurt het zelfrijdende auto's en verbetert het onze cyberveiligheid door aanvallen sneller te detecteren. Deze economische en maatschappelijke kansen liggen voor het oprapen, maar dat vergt wel investeringen en actief overheidsbeleid.

Toch heeft de opkomst van KI ook onwenselijke aspecten. Daar hebben we de afgelopen jaren te weinig oog voor gehad. Ze werden niet gezien, of met de mantel der technologielifde bedekt. De Raad van State waarschuwde vorige week nog voor de toename in het gebruik van KI door overheden. Algoritmes sporen bijvoorbeeld fraudeurs op. Sommige groepen mensen krijgen meer controles op basis van dubieuze criteria, zoals huidskleur, inkomen of geslacht. Dit betekent dat discriminatie op de loer ligt.

Ooit was de gedachte dat het internet macht zou decentraliseren, maar nu is duidelijk dat diezelfde technologie juist macht centreert bij slechts een aantal spelers. Op economisch gebied zien we dat een beperkt aantal spelers zoals Google en Facebook steeds dominanter worden, mede dankzij KI-technologie. Wetten worden verdreven door algoritmes. Om dit te voorkomen moeten de toezichthouders bedrijven goed kunnen controleren. KI mag niet leiden tot oneerlijke situaties, machtsmisbruik of het belemmeren van innovatie.

De politiek moet op tijd bijsturen en ingrijpen om dit soort negatieve aspecten van technologie het hoofd te bieden. De politiek kan niet langer langs de zijlijn staan. Daarom doet D66 de volgende voorstellen om de kansen te grijpen en keerzijdes het hoofd te bieden.

Controleer algoritmes

De overheid moet het goede voorbeeld geven. Zowel op rijksniveau als op gemeentelijk niveau worden steeds meer algoritmesystemen gebruikt om beslissingen over mensen te

nemen. Ook sturen ze handhaving en toezicht aan, zoals het opsporen van uitkeringsfraude. De keuzes zijn slecht navolgbaar en oncontroleerbaar. Het KI-gebruik kan discriminerend werken door onterechte uitsluiting. Daarom is er controle nodig. Een algoritme-waakhond moet elk algoritmesysteem, inclusief de datasets die aan het systeem toegevoegd worden, kunnen controleren.

De waakhond moet ook bedrijven kunnen controleren. Hun algoritmes moeten evengoed voldoen aan onze normen en waarden, die we hebben vastgelegd in (grond)wetten.

Stel ethische richtlijnen op

Kunstmatige intelligentie maakt veel ethische beslissingen, daar moeten richtlijnen voor komen. Bij zelfrijdend vervoer is de verantwoordelijkheid van de betrokken partijen in een ongeluk een goed voorbeeld. Hetzelfde geldt voor KI-wapens die defensie gebruikt. In welke situatie gebruik je ze en wanneer niet? De overheid kan dit soort dilemma's vooruithelpen met ethische richtlijnen.

Stimuleer talent

Om de economische kansen van kunstmatige intelligentie (KI) te kunnen grijpen en de Amerikaanse en Chinese dominantie het hoofd te bieden, moeten we investeren in talent en werknemers omscholen. D66 wil daarbij niet alleen focussen op technische studies, maar ook op talenten binnen de geesteswetenschappen, zoals gender studies. Op die manier zorgen we ervoor dat de waarden van onze maatschappij terugkomen in de algoritmes die onze bedrijven en overheden gebruiken. Dit betekent ook dat digitale vaardigheden onderdeel worden van het curriculum. Alleen op die manier zijn mensen voorbereid op banen van de toekomst.

Zorg voor krachtig toezicht

KI-diensten van grote techbedrijven zoals Google en Facebook moeten gecontroleerd worden, zodat er geen oneerlijke concurrentie plaatsvindt. Deze bedrijven kunnen via internet hun eigen diensten bevoordelen. De Autoriteit Consument en Markt krijgt een speciaal team dat zich richt op eerlijke digitale markten, maar een kabinetsvisie ontbreekt nog. D66 wil dat daar verandering in komt. Denk aan het verplicht delen van data, een strenger kader voor overnames door grote bedrijven en strakker toezicht op het bevoordelen van eigen diensten door platforms. Ook moet de Autoriteit Persoonsgegevens over voldoende middelen beschikken om effectief en stevig toezicht te kunnen houden. Als blijkt dat de extra investeringen niet voldoende zijn, moet het kabinet meer investeren.

Investeer 25 miljoen euro in kunstmatige intelligentie

Dit kabinet gaat het innovatiebeleid vernieuwen. D66 wil 25 miljoen euro van het extra geld voor innovatie besteden aan KI-innovatie. Startups helpen we op weg door een SBIR-regeling, MKB- en grootbedrijf via de PPS-toeslag en de MIT-regeling. Publieke onderzoeksinstituten als TNO vragen we een deel van hun budget aan KI te besteden. Ook moeten we wetenschappelijk onderzoek doen naar eXplainable artificial intelligence (X.A.I.). Wereldwijd zijn onderzoekers bezig met het vinden van oplossingen om KI-systemen te bouwen die hun eigen keuzes kunnen uitleggen, waardoor gemaakte beslissingen beter controleerbaar zijn. Nederland zou hierin wereldwijd voorop moeten lopen.